

HEBRAJŲ KALBA

LITERATŪRA

LITERATŪRA

Gramatikos

1. DEIANA G., SPREAFICO A., *Wprowadzenie do Hebrajszczyzny biblijnej*, Warszawa 2001.
2. JOÜON P., MURAOKA T., *A Grammar of Biblical Hebrew*, d. 1-2, Roma ⁴2003.
3. LAMBDIN T. O., *Wprowadzenie do Hebrajskiego biblijnego*, Lublin 2011.
4. WALTKE B. K., O'CONNOR M. *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, Indiana 1990.

LITERATŪRA

Žodynai

1. BAUMGARTER W., *Hebräisches und aramäisches Lexikon zum Alten Testament*, Stuttgart ²1974.
2. BRIKS P., *Podręczny słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu*, Warszawa ³2000.
3. BROWN F., *Hebrew and English Lexicon*, Massachusetts ⁶2001.
4. DAVIDSON B., *The analytical Hebrew and Chaldee lexicon*, London ⁸1997.
5. GESENIUS W., *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über Das Alte Testament*, Leipzig 1895.

LITERATŪRA

6. KOEHLER L., BAUMGARTNER W., STAMM J. J., *Wielki słownik Hebrajsko-Polski i Aramejsko-Polski Starego Testamentu*, Warszawa 2008.
7. KÖNIG E., *Hebräisches und aramäisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Leipzig 1910.
8. ZORELL F., *Lexicon hebraicum et aramaicum veteris testamenti*, Roma 1968.

LITERATŪRA

Konkordancijos

1. KAHLE P., KITTEL R., ROST L., LISOWSKY G., *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*, Stuttgart ²1958.
2. LISOWSKY G., *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*, Stuttgart ³1993.
3. ROST L., LISOWSKY G., *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament*, Stuttgart 1958.
4. WIGRAM G. V., *The Englishman's Hebrew concordance of the Old Testament*, Massachusetts ⁴2001.

LITERATŪRA

Šaltiniai

1. ELLIGER K. – RUDOLPH W. (red.), *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart ³1984.
2. RAHLFS A. (red.), *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, t. 1-2, Stuttgart 1979.
3. WEBER R. (red.), *Biblia sacra iuxta vulgatam versionem*, Stuttgart ³1983.

DĚSTOMA MEDŽIAGA

DĖSTOMA MEDŽIAGA

Veiksmazodis

1. Stiprieji veiksmazodžiai: forma Qal;
2. Antrinės formos Nifal, Piel, Pual, Hifil, Hofal, Hitpael;
3. Silpnieji veiksmazodžiai: Pa'al;
4. Pagal šaknies klasifikaciją: Pe-alef, Pe-nun, Pe-vav, Pe-jod, Ajin-vav, Ajin-jod, Ajin-ajin, Lamed-alef, Lamed-he;

DĖSTOMA MEDŽIAGA

5. Liepiamoji nuosaka, iussivus, bendratis, dalyvis;
6. vav conversivum;
7. veiksmazodžiai šaknyje su skardžiosiomis priebalsėmis;
8. veiksmazodžiai apibrėžiantys stovį;
9. veiksmazodžio priesagos;
10. skaitvardis;
11. jungtukas vav;

DĖSTOMA MEDŽIAGA

Sintaksė

- 12. sąlyginis sakinys,
- 13. laiko sakinys,
- 14. priežasties sakinys,
- 15. santykinis sakinys,
- 16. tikslo ir pasekmės sakiniai;
- 17. Naratyvinė sekvencija;
- 18. Senosios hebrajų kalbos žodžių kirčiavimas.

VEIKSMAŽODIS

VEIKSMAŽODIS

1. Hebrajų kalbos veiksmažodis paprastai turi pagrindą trijų priebalsių šaknį.
2. Esti dviejų rūšių veiksmažodžiai.
 - 2.1. **Pirmosios rūšies veiksmažodžiai:** *stiprieji veiksmažodžiai*, kurie išlaiko priebalsių šaknį visose asmenuotėse (konjugacijose).
 - 2.2. **Antrosios rūšies veiksmažodžiai:** *silpnieji veiksmažodžiai*, kurie kai kada asmenuojant praranda, praleidžia arba asimiliuoja vieną ar daugiau šaknies priebalsių.

VEIKSMAŽODIS

3. Be to hebrajų kalbos veiksmažodžiai skirstomi į:
 - **Aktyviusius**, kurie išreiškia *veiksmą*;
 - **Statiškuosius** (nejudamus), kurie išreiškia *būvį*.
4. Hebrajų kalbos veiksmažodis labai skiriasi nuo indoeuropietiškų kalbų veiksmažodžio: jis neturi nei nuosakų, nei laikų.
5. Hebrajų kalbos veiksmažodis pirmiausia parodo *veiksmo* aspektą, kuris gali būti *įvykdytas* arba *neįvykdytas*. Šis aspektas sąlyginai aprašomas sąvokų pagalba **perfectum** arba **imperfectum**, kurios hebrajų kalboje netiesiogiai priima laiko išraišką.

VEIKSMAŽODIS

Be šių aspektų asmenavimą (konjugaciją) papildo *liepiamoji nuosaka*, *bendratis* ir *dalyvis*, kurie turi iš esmės tokią pačią **modalinę savybę** (gramatinė kategorija, žyminti kalbos turinio santykį su tikrove ir išreiškiama veiksmožodžio nuosakos formomis [TŽŽ, p. 510]) jiems atitinkančias veiksmožodines kategorijas, prilyginant jas su klasikinių kalbų gramatikomis.

6. Hebrajų kalba ypatingą dėmesį skiria *veiksmo kokybei*, kurią išreiškia septynių veiksmožodinių formų pagalba.

6.1. **Qal** “lengvas” – yra pagrindinė forma, kuri išreiškia elementarų parodantį veiksmą veiksmožodžio šaknies pagalba.

VEIKSMAŽODIS

- 6.2. **Nifal** – atitinka neveikiamajai rūšiai arba sangrąžinei veiksmažodžio formai.
- 6.3. **Piel** – išreiškia veiksmo intensyviai-aktyvią (veikiamąją) kokybę pasireiškiančią pirminės formos pagalba.
- 6.4. **Pual** – neveikiamosios rūšies forma sietina su Piel (intensyviai-neveikiamąja).
- 6.5. **Hifil** – atliktinė forma sietina su pirmine forma (atliktinė-aktyvi).
- 6.6. **Hofal** – neveikiamoji forma sietina su Hifil (atliktinė-neveikiamoji).

VEIKSMAŽODIS

6.7. **Hitpael** – parodo sangrąžinę-intensyvę pirminę formą.

7. Hebrajų kalbos veiksmažodinių formų terminologija išskyrus *Qal* yra kildinama iš veiksmažodžio פָּעַל – “padarė”, kuris yra naudojamas gramatikose kaip pavyzdys asmenuojant stirųjį veiksmažodį. Kai kurios gramatikos naudoja ir kitus veiksmažodžius, pvz. קָטַל - “nužudė”.

8. Apžvelgiant kas buvo ankščiau pasakyta apie veiksmažodžių formas, veiksmažodis קָטַל - “nužudė” gali išreikšti štai tokias reikšmes:

Qal	קָטַל	“nužudė”
Nifal	נִקְטַל	“nusižudė”, “buvo nužudytas”
Piel	קִטַּל	“užmušė”, “mirtinai sužalojo”
Pual	קִטְּלָא	“buvo užmuštas”
Hifil	הִקְטִיל	“liepė nužudyti”
Hofal	הִקְטִלָּא	“buvo nužudytas pagal įsakymą”
Hitpael	הִתְקַטַּל	“nusižudė kraupiu būdu”

VEIKSMAŽODIS

Stipraus (reguliaraus) veiksmožodžio formos Qal asmenuotė

1. Hebrajų kalboje yra dvi pagrindinės veiksmožodžių formos iš kurių sudaromi kiti asmenavimo būdai.
 - vns. 3 asm. vyr. g. perfectum Qal;
 - infinitivus constructus Qal.
- 1.1. Pridedant *priesagas* prie **vns. 3 asm. perfectum Qal vyr. g.** gauname *perfectum* asmenuotę.

VEIKSMAŽODIS

1.2. Iš **infinitivus constructus** pridedant *priešdėlius* (naudajama prieš visas asmenines formas) ir *priesagas* (naudojama tikrai prie kai kurių asmeninių formų) gauname *imperfectum* asmenuotę.

1.3. Liepiamoji nuosaka yra artima imperfectum.

2. Priešdėlių ir priesagų naudojimas **Qal** formoje:

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Qal	
קִטְלָנוּ	1	קִטְלָתִי
קִטְלָתָם	2m	קִטְלָתְךָ
קִטְלָתָן	2f	קִטְלָתְךָ
קִטְלֵנוּ	3m	קִטְלֵנוּ
קִטְלֵנוּ	3f	קִטְלֵנָה

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Qal	
נִקְטָל	1	אִנִּי קָטַלְתִּי
תִּקְטָלוּ	2m	תִּקְטָל
תִּקְטָלְנָה	2f	תִּקְטָלִי
יִקְטָלוּ	3m	יִקְטָל
תִּקְטָלְנָה	3f	תִּקְטָל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Qal	
	1	
קָטַלְוּ	2m	קָטַלְ
קָטַלְנָה	2f	קָטַלְי
	3m	
	3f	

Qal	INFINITIVUS
Absolutus	קַטֹּל
Constructus	קַטֹּלְ

Qal	PARTICIPIUM
Activum	קָטֵל
Passivum	קָטוּל

VEIKSMAŽODIS

4. Apibendrinant reikia pasakyti:

4.1. **Perfectum** ir **imperativus** turi tiktai *priesagas*;

4.2. **Imperfectum** turi *priešdėlius* ir *priesagas*;

4.3. Visumoje **perfectum** sudaromas keičiant veiksmožodinę šaknį įvardinių priesagų pagalba:

- קָטַלְתָּ → קָטַלְתָּ (קָטַל) + קָטַלְתָּ

- קָטַלְתָּ → קָטַלְתָּ (קָטַל) + קָטַלְתָּ

VEIKSMAŽODIS

5. Prie imperfectum vns. 2 asm. mot. g. o taip pat dgs. 2 ir 3 asm. dažnai pridedama (ypatingai kada yra pauzė) galūnė **†** vadinamą *paragogicum* (“pridėta”; gr. *Paragoge* – persikėlimas);
6. Bendros pastabos apie konkrečių laikų reikšmę:
 - 6.1. **Perfectum** laikas atitinka lietuvių kalbos **būtajį kartinį** laiką arba lotynų kalbos perfectum (vis dėlto veiksmažodžių atveju kurie išreiškia *pastebėjimą* arba *jausmus* atitinka **esamąjį** laiką).

VEIKSMAŽODIS

6.2. Paprastai **imperfectum** parodo nepabaigtą veiksmažodį ir dėl to yra panašus į lietuvių kalbos **būtajį dažninį** laiką. Vis dėlto kai kada priima volityvų (valios) atspalvį ir tada paprastai atitinka **būsimąjį** (futurum) laiką. Ši paskutinė taisyklė yra labai dažna, todėl daugelyje gramatikų vietoj *imperfectum* naudoja *futurum* pavadinimą.

Taigi verčiant hebrajų kalbos tekstą reikia būtinai atsižvelgti į pirmines veiksmažodžio reikšmes, kurios sugeruoja kontekstą.

ANTRINĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

Veiksmo rūšis	Veikiamoji	Neveikiamoji	Sangražinė
Paprasta	קָטַל qal	נִקְטַל nifal	
Intensyvi	קִטַּל piel	קִטְּל pual	הִתְקַטַּל hitpael
Atliktinė	הִקְטִיל hifil	הִקְטִיל hofal	

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1. Hebrajų kalbos veiksmažodžio forma **Nifal** paprastai išreiškia neveikiamąją-sangrąžinę veiksmažodžio rūšį.

Morfologiniu atžvilgiu pagrindinė ypatybė charakterizuojanti veiksmažodžio formą **Nifal** yra priešdėlis **נ**, kuris atsiranda *perfectum* (נִקְטַל) ir *dalyvyje* (נִקְטָל), tuo tarpu *imperfectum*, *liepiamojoje* *nuosakoje* ir *bendratyje* asimiliuojasi su pirmąja šaknies priebalse.

- 1.1. Imperfectum (יִקְטַל) sudarytas iš pirminio יִקְטַל apibudina *dageš forte* pirmoje šaknies priebalsėje.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1.2. Tas pats reiškiny pastebimas *liepiamojoje nuosakoje* (imperativus) **הִקְטִיל**, *infinitivus constructus* **הִקְטִיל** ir *infinitivus absolutus* **הִקְטִיל**, kuriuose atsiranda tipiškas priešdėlis **ה** su *dageš forte* pirmoje šaknies priebalsėje.

Kituose atvejuose konjugacijos schema atitinka Qal sistemą.

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Nifal	
נִקְטָלְנוּ	1	נִקְטָלְתִּי
נִקְטָלְתֶּם	2m	נִקְטָלְתָּ
נִקְטָלְתֶּן	2f	נִקְטָלְתִּי
נִקְטָלוּ	3m	נִקְטָל
נִקְטָלוּ	3f	נִקְטָלָה

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Nifal	
נִקְטִיל	1	אֶקְטִיל
תִּקְטִילוּ	2m	תִּקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	2f	תִּקְטִילִי
יִקְטִילוּ	3m	יִקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	3f	תִּקְטִיל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Nifal	
	1	
הַקְטִילֵהוּ	2m	הַקְטִילֵה
הַקְטִילֵהנָהּ	2f	הַקְטִילֵהּ
	3m	
	3f	

Nifal	INFINITIVUS
Absolutus	הִקְטִיל
Constructus	הִקְטִילִי

Nifal	PARTICIPIUM
Activum	
Passivum	נקטל

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

2. Pastabos apie veiksmažodžių formą **Nifal** su skardžiosiomis priebalsėmis:

a. *Hātēp* pakeičia *šəva*. Formoje Nifal atsiranda *hātēp segol* – נִעַזְבִּי זְרִי.
נִקְטַל.

b. *Hātēp* prieš *šəva mobile* persiformuoja į reikiamą balsę – נִעַמְדוּ זְרִי.
נִקְטַלּוּ.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

- c. *Skardžiosios priebalsės* nepriima *dageš*, tačiau prailgėja ankstesnė žodžio balsė. Konstatuojant, jog pirmoji šaknies priebalsė negali priimti *dageš forte* su veiksmažodžiais turinčiais pirmąją skardžiąją priebalsę, *hireq* prailgėja į *sere* – imperf. **יִעֲזֹב**; impt. **הִעֲזֹב**; inf. cstr. **הִעֲזֹב**.

- 2.2. *Perfectum* laike veiksmažodžiai, kurie turi pirmąją skardžiąją priebalsę po ženklą **נ** atsiranda *segol* – **נִעֲזֹב**. Skardžioji priebalsė priima *hātēp segol*, kuris yra vėliau išlaikomas tolimesnėse *perfectum* asmenuotėse, išskyrus dgs. 3 asm., kuriame naudojamas *segol* – **נִעֲזְבוּ**.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

2.3. Veiksmažodžiai, turintys trečiąją skardžiąją priebalsę vns. 2 asm.
mot. g. pakeičia priešpaskutinę *šəva* balse *patah* – נִשְׁבַּעַתְּ.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1. Intensyvią veiksmažodžio formą išreiškia **Piel**, **Pual** ir **Hitpael**.

1.1. Charakteringas bruožas šių formų yra padvigubinimas (geminacija) antrosios šaknies priebalsės *dageš forte* pagalba:

Perfectum	קָטַל
Imperfectum	יִקְטֹל׃
Infinitivus cstr.	קָטֹל
Participium	מִקְטֹל׃

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1.2. *Dalyvis* (participium) **Piel** ir **Pual** formoje įgauna priešdėlį מ.

Pvz.: מְקַטֵּל (Piel);

מְקַטֵּל (Pual).

Po artikelio priešdėlis מְ dažnai nepriima *dageš*:

Pvz.: המקטל.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1.3. Prieš pirmą šaknies priebalsę **Hitpael** pridedamas priešdėlis:

Perfectum, imperfectum, infinitivus	הִתְ	הִתְּ קָטַל
Imperfectum	יִתְ	יִתְּ קָטַל
Participium	מִתְ	מִתְּ קָטַל

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1.4. Pastabos apie priešdėlį:

- a. Jei veiksmažodis prasideda pučiamąja priebalse ם, ן, ף priešdėlinė priebalsė ת peršoka per ją – įvyksta metatezė:

Pvz.: שָׁמַר → הִשְׁמַר

- b. Jei veiksmažodis prasideda priebalse צ, tuomet priešdėlinė priebalsė ת pasikeičia į priebalsę ט ir peršoka per ją:

Pvz.: צָרַק → הִצְטָרַק

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

c. Jei veiksmažodis prasideda priebalse ז, ר, ט, ת ir kai kada priebalse נ, tuomet priešdėlinė priebalsė ת asimiliuojasi su pirmąja šaknies priebalse:

Pvz.: הִזְכֵּר; הִטָּהֵר.

1.5. Imperfectum **Hitpael** mot. g. dgs. 2 ir 3 asm. šalia תִּתְקַלְּנָה atsiranda taip pat תִּתְקַלְּנָה; panašiai imperativus mot. g. dgs. 2 asm. atsiranda תִּתְקַלְּנָה ir תִּתְקַלְּנָה.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

2. Tam tikro veikimo su intencyviuoju aspektu jungiasi to pačio veikimo nuosaka:
 - **Piel** – išreiškia intensyvaus veikimo veikiamąją nuosaką.
 - **Pual** – išreiškia neveikiamąją nuosaką.
 - **Hitpael** – išreiškia sangrąžinę nuosaką.
3. Ankščiau pasakytos bendros pastabos liečiančios veiksmazodžio intencyviosios formos reikšmę turėtų būti labai atsargiai traktuotinos, kadangi kai kurie veiksmazodžiai priima ypatingus semantinius atspalvius, apie kuriuos informuoja žodynai. Reiktų į juos atgreipti ypatingą dėmesį.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

4. Štai keletą pavyzdžių:

אָבַר → Qal – žūti; אֲבַר → Piel – sunaikinti.

קָדַשׁ → Qal – būti šventu; קִדְּשׁ → Piel – pašventinti.

Kai kada veiksmazodis gali pasireikšti tiktai **Piel** formoje, tačiau kitų veiksmazodinių formų gali ir neturėti.

Pvz. בָּרַךְ, יָבַר, כָּפַר.

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Piel	
קַטְלָנוּ	1	קַטְלָתִי
קַטְלָתָם	2m	קַטְלָתָּ
קַטְלָתָן	2f	קַטְלָתָּ
קַטְלוּ	3m	קַטְלוּ
קַטְלוּ	3f	קַטְלוּ

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Piel	
נִקְטִיל	1	אֶקְטִיל
תִּקְטִילוּ	2m	תִּקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	2f	תִּקְטִילִי
יִקְטִילוּ	3m	יִקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	3f	תִּקְטִיל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Piel	
	1	
קָטַלְוּ	2m	קָטַלְ
קָטַלְנָה	2f	קָטַלְי
	3m	
	3f	

Piel	INFINITIVUS
Absolutus	קִפֵּל
Constructus	קִפִּיל

Piel	PARTICIPIUM
Activum	מְקַיֵּל
Passivum	

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Pual	
קִטְלָנוּ	1	קִטְלָתִי
קִטְלָתָם	2m	קִטְלָתְךָ
קִטְלָתָן	2f	קִטְלָתָּהּ
קִטְלָוּ	3m	קִטְלָהּ
קִטְלָוּ	3f	קִטְלָהּ

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Pual	
נִקְטִיל	1	אֵקֵטִיל
תִּקְטִילוּ	2m	תִּקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	2f	תִּקְטִילִי
יִקְטִילוּ	3m	יִקְטִיל
תִּקְטִילְנָה	3f	תִּקְטִיל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Pual	
	1	
----	2m	----
----	2f	----
	3m	
	3f	

Pual	INFINITIVUS
Absolutus	קַטֵּל
Constructus	קַטִּיל

Pual	PARTICIPIUM
Activum	
Passivum	מִקְטָל

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Hitpael	
הִתְקַטְּלָנוּ	1	הִתְקַטְּלָתִי
הִתְקַטְּלִיתֶם	2m	הִתְקַטְּלִיתָ
הִתְקַטְּלִיתֶן	2f	הִתְקַטְּלִיתְּ
הִתְקַטְּלוּ	3m	הִתְקַטְּלָה
הִתְקַטְּלוּ	3f	הִתְקַטְּלָה

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Hitpael	
נִתְקַטֵּל	1	אֵתְקַטֵּל
תִּתְקַטְּלוּ	2m	תִּתְקַטֵּל
תִּתְקַטְּלֶנָּה	2f	תִּתְקַטְּלִי
יִתְקַטְּלוּ	3m	יִתְקַטֵּל
תִּתְקַטְּלֶנָּה	3f	תִּתְקַטֵּל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Hitpael	
	1	
הִתְקַטְּלוּ	2m	הִתְקַטֵּל
הִתְקַטְּלֶנָּה	2f	הִתְקַטְּלִי
	3m	
	3f	

Hitpael	INFINITIVUS
Absolutus	הִתְקַטֵּל
Constructus	הִתְקַטֵּל

Hitpael	PARTICIPIUM
Activum	מְתַקֵּל
Passivum	

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

5. Pastabos apie veiksmažodžius su skardžiosiomis priebalsėmis

5.1. Veiksmažodžių asmenuotė su pirmąja skardžiaja priebalse nesiskiria nuo normalios, tuo tarpu su antąja ir trečiąja skardžiaja priebalse turi keletą atskirų ypatybių.

5.2. Veiksmažodžiai su antrąja skardžiaja priebalse:

- a. Jeigu antroji skardžioji priebalsė yra ɲ arba ŋ, tai beveik niekada nėra naudojama *dageš forte*. Tuo būdu minėti veiksmažodžiai prailgina balsę, kuri eina pirma prieš skardžiąją priebalsę.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

Piel	בִּרַךְ
Pual	בִּרְךָ
Hitpael	הִתְבָּרַךְ

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

- b. Tuo tarpu skardžiosios priebalsės ע, ח, ה bendrai priima nuspėjamąjį *dageš*, tačiau veiksmazodžio vokalizacija išlieka reguliari.

Piel	בִּעַר
Pual	בִּעֵר
Hitpael	הִתְבַּעַר

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

5.3. Veiksmažodžiai su trečiąja skardžiąja priebalse skiriasi nuo normalios asmenuotės tik tai antrame skiemenyje balse *patah* vietoj *sere*.

Perfectum	הִשְׁתַּלַּח, שָׁלַח, שִׁלַּח
Imperfectum	יִשְׁתַּלַּח, יִשְׁלַח, יִשִּׁלַּח

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

1. Atliktinę veiksmažodžio formą išreiškia forma **hifil**, kuri turi priešdėlį ה.

Perfectum	הִקְטִיל
Imperativus	הִקְטִיל
Infinitivus abs.	הִקְטִיל
Infinitivus cstr.	הִקְטִיל

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

2. Charakteringu bruožu atspindinčiu formą **hifil** yra atsirandantis ženklas םֿ po antrosios šaknies priebalsės perfectum vns. ir dgs. 3 asm. (ant kurios yra kirčio ženklas).

Perfectum vns. 3 asm.	שָׁמַע
Perfectum dgs. 3 asm.	הִשְׁמִיעַ

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

2.1. Kituose perfectum asmenyse ženklas יָ□ persiformuoja į *patah*.

Pvz. הִקְטִילָּהּ

2.2. Imperfectum yra יִקְטִיל. Priešdėlinė balsė *patah* atsiranda iš pirminės formos יִהֲקְטִיל, kurioje įvykus ה elizijai balsę priima י.

2.3. Ženklas יָ□ yra naudojams imperfectum beveik visuose asmenyse, išskyrus mot. g. dgs. 2 ir 3 asm.

Pvz. תִּקְטִילָנָה

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

3. Imperfectum dažnai naudojama sutrumpinta forma – iussivus:

Pvz. יִקְטִיל → יִקְטֵל

Tai yra paprasta forma po אֵל arba su *intencyviaja* vav - וַיִּקְטֵל tačiau tai nelielia dgs. 1 asm. - וַאֲקִטֵּל

4. Dalyviai turi priešdėlį מַ.

Pvz. מַקְטִיל.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

5. Forma **Hofal** yra Hifil formos neveikiamoji nuosaka ir turi priešdėlyje (ח) *qibbus* balsę, kuri persiformuoja stipriuosiuose veiksmažodžiuose į *qames hatup*.

Perfectum	הִקְטִיל
Imperfectum	יִקְטִיל

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

Formoms **Hifil** ir **Hofal** atitinka tos pačios pastabos kaip ir *Piel* – kiekvienas veiksmažodis priima ypatingą semantinę atspalvį, kurių dažnai neįmanoma suredukuoti į atliktinį veiksmo aspektą.

Pvz. קָרַב → Qal – prisiartinti; יָקַרְיָב → Hifil – aukoti, paukoti auką.

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Hifil	
הִקְטִילְנוּ	1	הִקְטִילְתִּי
הִקְטִילְתֶּם	2m	הִקְטִילְתָּ
הִקְטִילְתֶּן	2f	הִקְטִילְתְּ
הִקְטִילּוּ	3m	הִקְטִיל
הִקְטִילוּ	3f	הִקְטִילָהּ

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Hifil	
נִקְטִיל	1	אִקְטִיל
תִּקְטִילוּ	2m	תִּקְטִיל
תִּקְטִלְנָה	2f	תִּקְטִילִי
יִקְטִילוּ	3m	יִקְטִיל
תִּקְטִלְנָה	3f	תִּקְטִיל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Hifil	
	1	
הַקְטִילוּ	2m	הַקְטִיל
הַקְטִילְנָה	2f	הַקְטִילִי
	3m	
	3f	

Hifil	INFINITIVUS
Absolutus	הִקְטִיל
Constructus	הִקְטִיל

Hifil	PARTICIPIUM
Activum	מִקְטִיל
Passivum	

DAUGISKAITA	PERFECTUM	VIENASKAITA
	Hofal	
הַקְטִילֵנוּ	1	הַקְטִילֵתִי
הַקְטִילֵתֶם	2m	הַקְטִילֵתְּ
הַקְטִילֵתָן	2f	הַקְטִילֵתְּ
הַקְטִילוּ	3m	הַקְטִילְהָ
הַקְטִילוּ	3f	הַקְטִילְהָ

DAUGISKAITA	IMPERFECTUM	VIENASKAITA
	Hofal	
נִקְטָל	1	אִקְטָל
תִּקְטָלוּ	2m	תִּקְטָל
תִּקְטָלְנָה	2f	תִּקְטָלִי
יִקְטָלוּ	3m	יִקְטָל
תִּקְטָלְנָה	3f	תִּקְטָל

DAUGISKAITA	IMPERATIVUS	VIENASKAITA
	Hofal	
	1	
----	2m	----
----	2f	----
	3m	
	3f	

Hofal	INFINITIVUS
Absolutus	הַקְטִילְ
Constructus	הַקְטִילְ

Hofal	PARTICIPIUM
Activum	
Passivum	מִקְטָל

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

6. Pastabos apie veiksmazodžius su skardžiosiomis priebalsėmis

Veiksmazodžiai su pirmąja skardžiaja priebalse **Hifil** formoje turi priešdėlį הַ, po kurio atsiranda *hatep segol* po pirmąja šaknies priebalse.

Pvz. העמיד

Veiksmazodžiuose su pirmąja skardžiaja priebalse **Hofal** formoje atsiranda *hatep qames* po pirmąja šaknies priebalse, kitaip dar vadinama *sudėtine šąva*.

Pvz. יַעֲמַד, הַעֲמַד
 T: T T: T

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

7. Ypatingos veiksmažodžių formos

7.1. **Qal passivum** (perf. קָטַל, imperf. יִקְטַל, part. קָטֹל).

a. *Qal passivum* išreiškia neveikiamąją nuosaką *Qal* sistemoje ir dažnai pasireiškia šiuose veiksmažodžiuose:

אָכַל – suvalgė.

לָקַח – paėmė.

יָלַד – padarė.

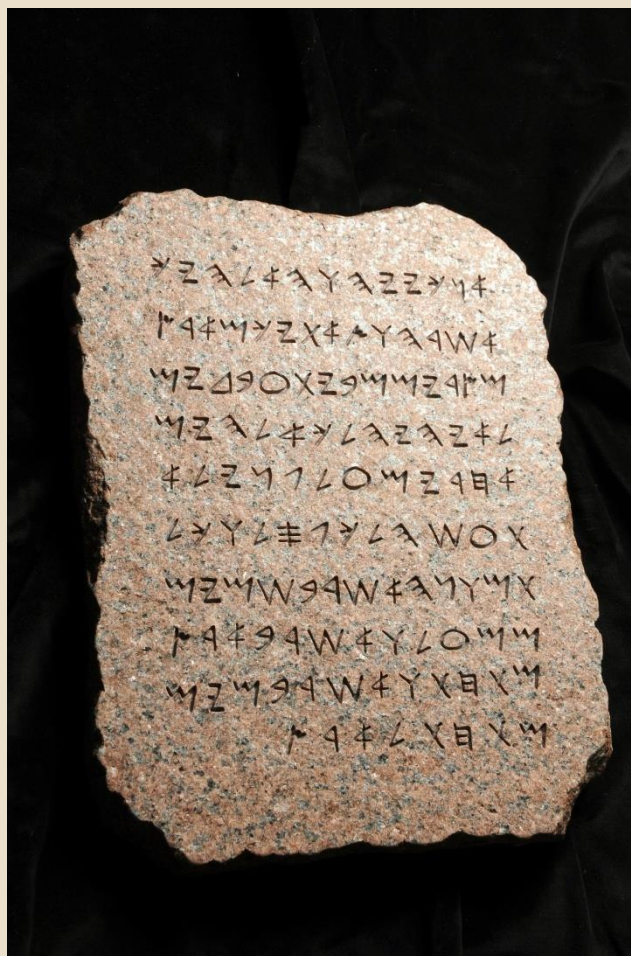
נָתַן – davė.

II – NĖS VEIKSMAŽODŽIŲ FORMOS

b. Iš morfologinės pusės *perfectum* ir *imperfectum* formos **Qal passivum** yra identiškos kaip ir *perfectum Pual* ir *imperfectum Hofal/Pual*, todėl konkrečiuose atvejuose privaloma naudotis žodynu.

7.2. **Hištafel.** Tai yra atliktinė-sangražinė forma naudojama veiksmažodyje חוה – “nusilenkti”. Ši forma atsirado iš senos atliktinės formos *šafel*, kuri su laiku išnyko hebrajų kalbos veiksmažodžių asmenuotėse.

Veiksmazodžiai: su skardžiaisiais priebalsiais. Išreiškiantys būvį

Veiksmažodžiai: su skardžiaisiais priebalsiais. Išreiškiantys būvį

1. Veiksmažodžiai turintys šaknyje skardžiuosius priebalsius priklauso stipriesiems veiksmažodžiams, tačiau lyginant su asmenuojamais veiksmažodžiais reguliariai pastebime tam tikras jiems charakteringas normas.
2. Esti trijų kategorijų veiksmažodžiai su skardžiaisiais priebalsiais.
 - 2.1. Veiksmažodžiai su **pirmaju skardžiuoju priebalsiu**: pirmoji šaknies priebalsė yra skardžioji priebalsė (pvz. עָמַד – atsistojo).
 - 2.2. Veiksmažodžiai su **antruoju skardžiuoju priebalsiu**: antroji šaknies priebalsė yra skardžioji priebalsė (pvz. בָּחַר – išrinkti).

Veiksmažodžiai: su skardžiaisiais priebalsiais. Išreiškiantys būvį

2.3. Veiksmažodžiai su **trečiuoju skardžiuoju priebalsiu**: trečioji šaknies priebalsė yra skardžioji priebalsė (pvz. שָׁמַע – klausyti).

3. Veiksmažodžiai su skardžiaisiais priebalsiais asmenuojant nesudaro sunkumų jei atsižvelgiame į pagrindines taisykles.

3.1. Skardieji priebalsiai reikalauja *sudėtinio šava* ženklo kaip pusiau balsio: תַּחְבֵּל → יַחְבֵּל.

Priebalsiai ח ir ה dažnai priima *paprastą šava*: יַחְבֵּל → תַּחְבֵּל.

Veiksmazodžiai: su skardžiaisiais priebalsiais. Išreiškiantys būvį

3.2. Prieš *paprastą šava* persiformuoja *sudėtinė šava* į savą trumpą balse: יַעֲמֹדִי → יַעֲמֹדִי.

3.3. Skardieji priebalsiai negali būti padvigubinti (nepriima *dageš*) ir dėl to prailgina prieš save einančios priebalsės balse: בִּרְךָ → בִּרְךָ.

DAIKTAVARDIS

BŪDVARDIS

